

κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον. Εἰ οὖν αὐτὴ ἡ σοφία ἐν τῇ νηδύϊ τῆς ἀγίας καὶ ἀειπαρθένου, ἑαυτῇ τὸ ἄχραντον καὶ ἅγιον σῶμα διὰ τοῦ Πνεύματος ὠκοδόμησεν, πῶς νῦν λέγεται σοφίας πληροῦσθαι καὶ χάριτος;

S. MAXIMUS Confessor (ca 580 † 662)

SCHOLIA IN LIB. « DE COELESTI HIERARCHIA » PSEUDO-DYONISII AREOPAGITAE

PG
4, 57

In cap. IV. - § IV. « Γαβριήλ ». Σημειῶσαι, ὅτι τὰ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως πρῶτοι μυοῦνται ἄγγελοι, ὡς δηλοῖ τὰ κατὰ τὸν θειότατον Γαβριήλ, μαθόντα τὰ περὶ τοῦ ἀγίου Ἰωάννου· εὐαγγελιστάμενον δὲ καὶ τῇ Παρθένῳ, ὅτι ἐκ Πνεύματος ἀγίου συλλήψεται σαρκούμενον τὸν Θεὸν Λόγον. **1763**

« Ἀνδρικῆς ». Ἀνδρικὴ θεουργία ἢ Χριστοῦ ἐνανθρώπησις, καθ' ἣν Θεὸς ὢν ἐν σαρκὶ τὰ θεῖα εἰργάζετο. Σκόπει δέ, πῶς, εἰπὼν ἐνταῦθα τὸν Ἰησοῦν « ἀνδρικὴν θεουργίαν », καὶ διὰ μὲν τοῦ λέγειν « ἀνδρικὴν », δηλῶν, ὅτι τέλειος ἄνθρωπος γέγονε· διὰ δὲ τοῦ « θεουργίαν », ὅτι Θεὸς καὶ ἔστι ἄνθρωπος, ὁ αὐτὸς τὰς θεοσημείας ἐργασάμενος, μετὰ βραχὺ λέγει, ὅτι « ἀμετάβλητος »· ἔμεινε γὰρ καὶ ὁ ἦν ἀεί. Κἀκεῖνο δὲ πάλιν ὄρα, πῶς φησιν ἐν τῇ ἀγίᾳ Θεοτόκῳ Μαρίᾳ γενέσθαι τῆς ἀβρόβητου θεοπλαστίας τὸ θεαρχικὸν μυστήριον. **1764**

---

a Deo sapientia,¹ iuxta beatum Paulum. Siquidem ergo ipso Sapientia, in sanctae ac semper Virginis utero, incontaminatum ac sanctum corpus, per Spiritum sanctum sibi aedificavit; quomodo nunc dicitur repleti sapientia atque gratia?

PG
4, 58

In cap. IV. - § IV.² *Gabriel*. Nota, primos angelis doceri incarnationem, sicut declarant divini Gabrielis acta, qui dicit ea quae sanctum Ioannem (Baptistam) spectabant, annuntiavit autem etiam Virgini, quod ex Spiritu sancto conciperet incarnatum Deum Verbum. **1763**

PG
4, 58

Humanae. Humana divina operatio aut Christi cum hominibus conversatio, in qua Deus existens, divina in carne operabatur. Considera autem quomodo, postquam dixerit hoc loco Iesum, *humanam Dei operationem*: et quidem dicendo *humanam* declarat quod perfectus homo fuerit; per vocem vero *Dei operationem*, quod sit Deus, et homo, idem ipse deitatis signa operatus; paulo post dicat, quod *immutabilis*; mansit enim semper etiam quod erat; illudque rursus vide, quomodo dicat in sancta Deipara Maria fuisse ineffabilis Dei effitionis sacramentum, quod a Deo principium ducit. **1764**

¹ I Cor. I, 30.

² Vide locum, Maximo attributum, sub titulo « Incertus Auctor ».

SCHOLIA IN EPISTOLAS

- 1765 In Ep. IV. [...] « Ὑπὲρ ἀνθρώπους ». Ὑπὲρ ἀνθρώπους μὲν διὰ τὸ ἐκ παρ- PG
θένου· κατ' ἀνθρώπους δὲ διὰ τὸν ἐν μήτρᾳ χρόνον, ἢ ὡς τοὺς νόμους τῆς 4, 532
κυήσεως. Ἐκ τῆς ἀνθρώπων δὲ οὐσίας, ὅτι, ὡς αὐτὸς ὁ ἅγιος Πατὴρ ἔφη,
ἐκ τῶν παρθενικῶν αἱμάτων τὸ ἅγιον σῶμα Χριστοῦ.
- 1766 [...] « Καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ». Ἀνθρώπου μὲν τὸ ἐκ γυναικός· ὑπὲρ ἄνθρωπον PG
δέ, τὸ ἐκ παρθένου. Σημεῖωσαι δέ, ὅτι γήϊνον τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ 4, 533
οὐχὶ οὐράνιον, ὡς τινες φήθησαν.
- 1767 [...] Εἰ γὰρ καταφάσκομεν Χριστοῦ, λέγοντες ἄνθρωπον εἶναι, καὶ ἐκ PG
παρθένου μητρὸς κατ' οὐσίαν ἡμῶν, ἀλλὰ κεκρυμμένην ἔχει καὶ ὑπὲρ νοῦν 4, 533
τὴν τῆς ἀποφάσεως δύναμιν. Ἐρεῖ γὰρ ὁ ἀκούων, οὐκ ἄνθρωπος, ἐπειδὴ ἐκ
παρθένου, ἀλλ' ὑπὲρ ἄνθρωπον, εἰ καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ἄνθρωπος.
- 1768 [...] Σημεῖωσαι δὲ τὴν ὑπερφυῆ καὶ ἄφραστον τοῦ Κυρίου ἔνωσιν, ὅτι PG
οὐ κατὰ Θεὸν τὰ θεῖα ἔδρασεν, (ἦν γὰρ ἄνθρωπος) οὔτε κατὰ ἄνθρωπον τὰ 4, 533
ἀνθρώπινα (ἦν γὰρ καὶ Θεός). Ὅθεν θαυμαστῶς ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ θεολό-
γος φησί, κίρναμένων ὡσπερ τῶν φύσεων, οὕτω δὴ καὶ τῶν κλήσεων καὶ
περιχωρουσῶν εἰς ἀλλήλας τῷ λόγῳ τῆς συμφυῖας. Πῶς δὲ οὐ κατὰ Θεὸν
τὰ θεῖα ἔργα πεποίηκε, δηλοῖ τὸ σωματικῶς ποσὶν ἐπὶ θαλάσσης βαδίσαι.
-
- 1765 In Ep. IV. [...] *Supra homines*. *Supra homines quidem, quia ex PG*
Virgine; secundum homines vero, propter tempus in utero, nempe 4, 531
secundum conceptionis leges expletum. Ex humana vero substantia,
quoniam, ut idem sanctus Pater dicebat, ex virgineis sanguinibus
sanctum Christi corpus constabat.
- 1766 [...] *Et supra hominem*. *Hominis quidem, quod sit ex muliere; PG*
supra hominem vero, quod ex Virgine. Nota autem Christi corpus 4, 534
terrenum exsistere, non autem coeleste, ut quidam existimarunt.
- 1767 [...] *Etsi enim Christum affirmemus, dum esse hominem dicimus,* PG
et ex Virgine matre secundum substantiam nostram, tamen occul- 4, 534
tam quoque habet, eamque mente sublimiorem negationis vim.
Quisquis enim hoc audit, dicet, ipsum non simplicem esse hominem,
cum ex Virgine natus sit, sed homine sublimiorem, etiamsi caetera
sit homo.
- 1768 [...] *Adverte autem admirabilem et inexplicabilem Domini unio-* PG
nem; quoniam non ut Deus divina gessit (erat enim homo), nec ut 4, 534
homo humana (erat enim Deus). Unde mirabiliter divus Gregorius
Theologus ait, naturis quodammodo permixtis, denominationes quo-
que propter mutuas circuminsessiones cognatas esse (seu commu-
nes). Quomodo vero non ut Deus divina opera patrarit, declarat id,
quod corporeis pedibus supra mare ambularit; Dei enim est aquam

Θεοῦ μὲν γὰρ τὸ συμπιλῆσαι ὕδωρ· οὐ Θεοῦ δὲ τὸ σαρκικοῖς ποσὶ περιπατῆσαι. Οὐδὲ θεότητος σὰρξ ποδῶν καὶ ὅστ᾽ Θεοῦ πάλιν παρθένον τὸ κύειν ποιῆσαι· ἀλλ' οὐ θεότητος τὸ διαμεμορφῶσθαι ὕψει καὶ τοῖς λοιποῖς ἀνθρωπίνους μέλεσιν. Οὕτω καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου τὰ αὐτά· οὐ γὰρ κατὰ ἄνθρωπον τὰ ἀνθρώπων ἐποίησεν· ἄνθρωπος μὲν γὰρ ἦν ἐκ τῆς Παρθένου, ἀλλ' οὐ κατὰ ἄνθρωπον τοῦτο· ποῖος γὰρ ἄνθρωπος ἐκ παρθένου; Πάλιν τὸ ποσὶ βαδίζειν ἀνθρώπου ἐστὶ· τὸ δὲ ἐπὶ ὕδατος, οὐκ ἀνθρώπου· ποῖος γὰρ ἄνθρωπος τοῦτο πεποίηκε;

EXPOSITIO ORATIONIS DOMINICAE

PG
90, 880

[...] Καθαρὰν δὲ τοῦ νόμου τῆς ἀμαρτίας τὴν φύσιν καθίστησιν, ἡδονὴν προκαθηγεῖσθαι τῆς δι' ἡμᾶς αὐτοῦ μὴ συγχωρήσας σαρκώσεως· ἄσπορος γὰρ γέγονε παραδόξως ἢ σύλληψις, καὶ ἄφθορος ὑπὲρ φύσιν ἢ γέννησις· ἐπισφίγγοντος δηλαδὴ τοῦ τεχθέντος Θεοῦ τῇ μητρὶ, πλέον τῆς φύσεως, τὰ δεσμὰ τῆς παρθενίας διὰ γεννήσεως· καὶ τὴν φύσιν ἅπασαν, τῆς τοῦ κρατήσαντος νόμου δυναστείας, ἐν τοῖς βουλομένοις ἐλευθεροῦντος τῇ κατ' αἴσθησιν νεκρώσει τῶν ἐπὶ γῆς μελῶν, τὸν αὐτοῦ μιμουμένους ἀθάλακτον θάνατον. Βουλομένων γάρ, οὐ τυραννουμένων τὸ τῆς σωτηρίας μυστήριον.

1769

consolidare, non Dei autem corporeis pedibus ambulare. Neque caro pedum et ossa divinitatis sunt. Rursum item Dei est efficere, ut Virgo pariat; facie autem caeterisque membris humanis efformari, non est divinitatis. Sic etiam e diverso vicissim haec eadem se habent; non enim qua homo gessit ea quae hominum sunt, siquidem homo erat ex Virgine; sed hoc non est secundum hominis conditionem. Qualis enim homo natus ex Virgine? Rursus pedibus incedere est hominis; at supra aquam, non est hominis; qualis enim homo hoc fecit?

PG
90, 879

[...] Mundam vero a peccati lege praestat naturam, ea scilicet ratione, quod susceptioni carnis, quam nostri causa iniit, libidinem praeire non permisit. Fuit enim nova et insolita ratione seminis expertio, supraque naturam incorrupta nativitas ac partus editio; nempe, ipso qui natus sit, Deo, puerperae matri virginitatis vincula astringente supra ipsum naturae modum, nativitate sua; omnemque naturam, in iis qui velint, a legis dominantis liberante potentia; qui nimirum sensu, mortificatione membrorum quae sunt super terram,¹ quam ille sponte mortem suscepit, imitantur. Eorum enim qui voluntate in animum inducunt, non quibus vis inferatur, est salutis mysterium.

1769

¹ Coloss. III, 5.

OPUSCULA THEOLOGICA

- 1770 Ad Georgium. [...] Φάσκων, ὡς οὐκ ἄλλο τι κατὰ * φύσιν ὑπάρχει τὸ κατὰ τὸν Σωτῆρα ἀνθρώπινον, καὶ ἄλλο τὸ καθ' ἡμᾶς· ἀλλὰ ταυτὸν τῆ οὐσία καὶ ἀπαράλλακτον, εἶπερ ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐλήφθη, κατὰ τὴν ἐκ τῶν παρθενικῶν τῆς πανάγου καὶ Θεομήτορος ἀχράντων αἱμάτων ἀβρότητον πρόσληψιν· οἷς δίκην σπορᾶς ἐνωθεὶς ὁ Λόγος, γέγονε σάρξ, μὴ ἐκστάς τοῦ εἶναι κατ' οὐσίαν Θεός· καὶ τέλειος καθ' ἡμᾶς ἐχρημάτισεν ἄνθρωπος, πλὴν μόνης τῆς ἀμαρτίας· δι' ἣν ἡμεῖς μὲν πολλάκις στασιάζομεν, καὶ ἀντιπαλαίομεν τῷ Θεῷ κατὰ τὴν θέλησιν, ὡς ἐφ' ἐκάτερα τὴν ταύτης κεκτημένοι βροτῆν. PG
91, 57
*60
- 1771 Ad Marinum Presbyterum. [...] Μονονουχὶ συμφθεγγόμενος τῷ μεγάλῳ Ἀθανασίῳ, γράφοντι τάδε κατ' Ἀπολιναρίου τοῦ δισσεβοῦς· «Ἐγενήθη ἐκ γυναικός, ἐκ τῆς πρώτης πλάσεως τὴν ἀνθρώπου μορφήν ἑαυτῷ ἀναστησάμενος, ἐν ἐπιδείξει σαρκὸς δίχα σαρκικῶν θελημάτων καὶ λογισμῶν ἀνθρωπίνων, ἐν εἰκόνι καινότητος· ἡ γὰρ θέλησις θεότητος μόνη, ἐπειδὴ καὶ φύσις ὅλη θεότητος». Ἐπειδὴ γὰρ τῆς δι' ἡμᾶς κατὰ σάρκα τοῦ Λόγου γεννήσεως ὑπὲρ ἡμᾶς ἡ πρόοδος γέγονεν· οὐ γὰρ σαρκὸς ἐμπαθῆς προηγῆσατο θέλησις ἢ λογισμός, ὡς ἐφ' ἡμῶν ὁράται, διὰ τὴν ἐξ ἀπάτης τοῦ γένους κατακρα-

- 1770 Ad Georgium [...] Aio itaque, non aliam esse natura, quam Salvator humanitatem induit, quam qua nos homines sumus; sed eandem secundum essentiam ac per omnia similem; quippe ex eadem nostra substantia, per arcanam nullisque verbis explicabilem ex castissimae Virginis Deique Matris purissimis sanguinibus assumptionem: quibus Verbum instar seminis unitum, cum Deus esse secundum essentiam non destiterit, caro factum est, atque homo perfectus nostri similis, uno dumtaxat excepto peccato, exstitit; propter quod nos non raro dissidemus, ac voluntate Deo adversamur, ut qui in utramque partem propensa eius momenta nacti simus. PG
91, 59
- 1771 Ad Marinum Presbyterum. [...] Magnus Athanasius, adversus impium Apollinarium isthaec scribit: «Natus est ex muliere,¹ ex prima plasmatione hominis sibi formam excitans, in ostensione carnis absque carnalibus voluntatibus et humanis cogitationibus, in imagine novitatis. Voluntas enim sola divinitatis est, quia natura tota est divinitatis». Nam quia Verbi propter nos carnalis nativitatis progressio superiori nobis ratione exstitit (non enim libidinosa carnis voluntas aut cogitatio praecessit, uti in nobis conspicitur, ob voluptatem scilicet ac libidinem, quae ex seductione, naturae domi-

¹ Galat. IV, 4.

τοῦσαν ἡδονήν, ἀλλὰ θέλησις θεότητος μόνη δι' Υἱοῦ αὐτουργοῦντος, ὡς ἔφη, τὴν οἰκείαν σωμάτως κατ' εὐδοκίαν Πατρός, καὶ συνέργειαν τοῦ παναγίου Πνεύματος, καινοτομοῦντος ἐν ἑαυτῷ τε καὶ δι' ἑαυτοῦ τὸν ἐπεισυχθέντα τῇ φύσει τῆς γεννήσεως τρόπον, καὶ ἀσπύτως τὴν ἑαυτοῦ ποιουμένου σύλληψιν ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας· τοῦτον δὲ τὸν ἄρρητον αὐτοῦ τῆς γεννήσεως σκοπήσαντες λόγον, ἐκεῖνος μὲν, « θέλησιν μόνην ἐπ' αὐτοῦ θεότητος » εἶπεν, οὗτος δέ, « θέλημα ἐν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ προδήλως, φησὶν, ἐκ τῆς θεότητος προσελήφθη ἢ ἡμετέρα φύσις, καὶ οὐχ ἁμαρτία· δίχα σαρκικῶν θελημάτων καὶ λογισμῶν ἀνθρωπίνων », ὡς ὁ θεὸς φησὶν Ἀθανάσιος· οὐ μὲν γε τὸ μὴ καὶ ὡς ἄνθρωπον αὐτὸν μετὰ τοῦ εἶναι φύσει Θεὸν οὐκ ἔχειν ἀνθρώπινον θέλημα καὶ φυσικόν, ὡσπερ οὖν καὶ θεὸν καὶ πατρικόν.

Τὸ δ' αὐτὸ καὶ τοῖς ἐξῆς ὑπαινίττεται, φάσκων· « Χωρὶς ἁμαρτίας συνελήφθη ἐκ Πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς ἁγίας ἀχράντου καὶ Ἀειπαρθένου θεοτόκου Μαρίας, καὶ χωρὶς μολυσμοῦ ἐξ αὐτῆς κατὰ σάρκα γεγέννηται ». *241 Τὴν δέ γε θείαν Γραφὴν ἐπαινετῶς τε καὶ ψεκτῶς παράγει τῆς σαρκὸς * μνημονεύουσαν, οὐχ ἑτέραν, μὴ γένοιτο, τῇ τε φύσει καὶ τῇ οὐσίᾳ τὴν τοῦ Κυρίου σάρκα πρὸς τὴν ἡμετέραν ὑποβάλλων νοεῖν, ὅς γε ταύτην ἠπίστατο προσληφθεῖσαν ἐκ τῆς ἡμετέρας οὐσίας, ἡγουν τῶν τῆς ὁμοφυοῦς ἡμῶν Ἀει-

natur; sed sola deitatis voluntas per Filium ipsum, uti dicebam, propensa Patris voluntate et Spiritus sancti cooperatione, sibi auctorem assumpti corporis, in seipso ac per seipsum, eum, qui naturae inoleverat, nativitatis modum, innovantem, suamque absque semine ex sancta Dei Genitrice semperque virgine Maria conceptionem praestantem): hanc scilicet arcanæ nullaque vi verborum explicabilis nativitatis rationem considerantes; ille quidem: « Voluntatem solam deitatis in eo » dixit; hic vero, « Voluntatem unam Domini nostri Iesu Christi. Quia profecto, inquit, a divinitate assumpta est natura nostra, non culpa: absque scilicet carnalibus voluntatibus ac humanis cogitationibus », ut D. Athanasius ait, non autem etiam, qua homo erat idem ipse qui et Deus natura exsistebat, non habere humanam et naturalem voluntatem, uti sane etiam divinam paternamque.

Idipsum autem etiam in sequentibus innuit, dicens: « Sine peccato conceptus est de Spiritu sancto, et sancta intemerata semperque Virgine Dei Genitrice Maria; et sine contagione ex ea secundum carnem natus est ». Divinam porro Scripturam in laudis partem ac vituperationis * carnis meminisse profert, non ut aliam natura ac substantia Domini carnem, quam nostram, intelligendam esse admoneat; absit! quippe qui hanc ex nostra assumptam substantia noverat, id est, ex sanctissimo utero eiusdem nobiscum naturae per-

παρθένου καὶ Θεομήτορος παναγίων σπλάγγων, ἀλλ' ἐτέραν τῇ ἀμαρτησίᾳ, καὶ τοῦ μηδαμῶς ἀντιταττόμενον ἔχειν, καθάπερ ἡμεῖς ἐν τοῖς μέλεσι τὸν ἐκ παραδόσεως νόμον τῷ νόμῳ τοῦ πνεύματος. « Οὐ γὰρ προσελήφθη, φησὶν, ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡ κατεφθαρμένη ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας σάρξ, ἡ ἀντιστρατευομένη τῷ νόμῳ τοῦ νοῦς αὐτοῦ ».

EPISTOLAE

- 1772 Epistola XII. [...] Ὁσαύτως δὲ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς Χριστοῦ τὰς δύο γεννήσεις φαμέν, τὴν τε ἐκ Θεοῦ Πατρὸς πρὸ αἰῶνων, καὶ τὴν δι' ἡμᾶς ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου γεγεννημένην· τοῦ αὐτοῦ ὁμοίως τὰ τε θαύματα καὶ τὰ πάθη δοξάζομεν. Ὁμολογοῦμεν δὲ καὶ τὴν ἁγίαν πανένδοξον Παρθένον κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν Θεοτόκον· ὡς οὐχί τινος ἀνθρώπου ψιλοῦ, καὶ ὡς ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ δίχα τῆς πρὸς τὸν Λόγον ἐνώσεως προδιαπλασθέντος, καὶ ἐκ προκοπῆς ἔργων καὶ ἐκ τῆς εἰς ἀρετὴν ἀκρότητος θεωθέντος γεγεννημένην μητέρα· ἀλλ' ὡς αὐτοῦ ἀληθῶς τοῦ Θεοῦ Λόγου, τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος, ἐξ αὐτῆς κατὰ σύλληψιν ἀβρόητον σαρκωθέντος, καὶ τελειῶς ἐνανθρωπήσαντος. PG
91, 504
- 1773 [...] Ἀηδῆς γὰρ ὄντως ὑπάρχει καὶ δυσωδίας μεστός, καὶ πάσης χάριτος ἔρημος, πᾶς λόγος, μὴ σώζεσθαι πρεσβεῶν κατὰ φύσιν ἐν τῷ ἐνὶ Χριστῷ τὰ ἐξ ὧν Χριστὸς μετὰ τὴν ἄφραστον ἔνωσιν· ἀλλ' οἷον ἀρνούμενος τὴν ὄλην PG
91, 512

petuae Virginis ac Deiparae; sed aliam peccandi pronitate, quodque nullatenus, velut nos adversantem legi spiritus, quae ex praevaricatione est, in membris legem haberet. « Non enim assumpta est, inquit, a Salvatore caro a peccato corrupta, quae repugnaret legi mentis eius ».

- 1772 Epistola XII. [...] Duplicem unius eiusdemque Christi nativitatem esse dicimus; alteram ex Deo Patre ante saecula; alteram nostri causa extremis temporibus ex sanctissima Virgine: eiusdem pariter tum miracula sentimus, tum passiones. Sed et sanctissimam gloriosissimamque Virginem proprie ac veritate confitemur Dei Genitricem; quae scilicet non puri cuiusdam hominis, vel quantum ictus oculi est, momentoque ante unionem cum Verbo formati, exque profectu operum ac summa quadam virtute deitate aucti, parens exstiterit; sed ipsius vere Dei Verbi, unius e sancta Trinitate, arcano ex ea conceptu incarnati, ac perfecte facti hominis. PG
91, 503
- 1773 [...] Revera enim insuavis ac fetoris plena, omnique vacua gratia, doctrina omnis, quae non profitetur exstare in uno Christo post unionem nullis verbis explicabilem, atque incolumbia esse, ea, ex quibus est Christus; sed omnem propemodum Dei erga hominem PG
91, 511

τοῦ Θεοῦ περὶ τὸν ἄνθρωπον οἰκονομίαν, καὶ περιτέμων τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ τὸ προσειλημμένον, ἐκ τῆς ἀχράντου καὶ ἀγίας πανενδόξου Παρθένου καὶ κατὰ ἀλήθειαν Θεοτόκου, σῶμα λογικὸν ἐμψυχωμένον.

PG
91, 521

Epistola XIII. [...] Μοναδικὴ γὰρ τοῦ Χριστοῦ ἡ ὑπόστασις, ὡς ὄλον, μηδενὶ λόγῳ κατὰ τὴν χαρακτηριστικὴν αὐτῆς ιδιότητα τοῖς ἄκροις ἐπιμεριζομένη, καθ' ἣν αὐτῶν ἀφορίζεται. Ἄκρα δὲ νῦν λέγω, τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, ἐξ οὗ πρὸ τῶν αἰώνων ὁ Χριστὸς γεγέννηται θεϊκῶς· καὶ τὴν ἀγίαν πανένδοξον Παρθένον καὶ Μητέρα, ἐξ ἧς ὁ αὐτὸς ἀνθρωπίνως γεγέννηται δι' ἡμᾶς, τῇ πρὸς ἄμφω τὰ ἄκρα τῶν ἰδίων μερῶν οἰκειότητι, φυλάττουσα τὴν κατ' οὐσίαν ἀμειώτως ταυτότητα· οἷς μέρεσι τὸν τῆς διαφορᾶς ὁ Χριστὸς ἐπιδεχόμενος λόγον, τῆς οἰκείας οὐκ ἐξίσταται μοναδικῆς ὑποστάσεως.

1774

ANASTASIUS Apocrisiarius († 666)

ACTA S. MAXIMI CONFESSORIS

PG
90, 156

XVIII. [...] Μαξ. Δέσποτα, ἐπὶ ἔδοξε τοῦτο γενέσθαι, ἔκθασις γένηται τῶν δοξάντων· καὶ ὅπου βούλεσθε, ἀκολουθῶ ὑμῖν. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀνέστησαν

1775

dispensationem negat, et a Verbo ac Deo, quod ex intemerata sanctaque gloriosa Virgine ac vere Dei Genitrice assumptum est corpus, ratione utens atque anima praeditum, amputat.

PG
91, 522

Epistola XIII. [...] Est enim singularis unaque Christi persona, ut totum, nulla ratione penes eam proprietatem, quae eius velut nota propria est ac character, cum extremis divisa, a quibus illa secernitur (extrema vero nunc dico, Deum et Patrem, ex quo ante saecula Christus divinitus natus est, et sanctam gloriosissimam Virginem ac Matrem, ea qua idem propter nos humano itidem partu natus est) partium suarum cum ambobus extremis necessitudine, substantialem indimute identitatem servans: quibus partibus, cum Christus distinctionem admittat, a sua nihil singulari persona excedit.

1774

PG
90, 155

XVIII. [...] Max. Domine, quandoque placuit ut hoc fieret, quae sic visa sunt, exitu compleantur, sequorque quocumque iusseritis. Atque his dictis, surrexerunt omnes cum gaudio et lacrymis,

1775

● PG 90, 397, 400.

■ PG 90, 205, 208, 209, 212, 213, 216, 217, 218, 220, 221, 797, 820, 912, 1181.

● PG 91, 28, 73, 116, 117, 212, 232, 424, 509, 525, 537, 544, 553, 556, 573,

592.

■ PG 91, 1325, 1473, 1476.

● ANASTASIUS Monachus († 662): *Epistola*: PG 90, 133, 134, 135.

● PG 90, 129, 164, 175, 190.